

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΘΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ &
ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

ΤΟΜΕΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ & ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΤΗΣ
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Κατεύθυνση: Πολιτική Επικοινωνία και Νέα Μέσα

ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ (2016 -2017)

A εξάμηνο (χειμερινό)

- Ανάλυση Ειδήσεων και Ενημερωτικών Εκπομπών (Γιώργος Πλειός και Σταμάτης Πουλακιδάκος)
- Κυβερνοχώρος και Δημόσια Σφαίρα (Λίζα Τσαλίκη και Δέσποινα Χρονάκη)
- Ποσοτικές Μέθοδοι Έρευνας και Ανάλυσης (Αντώνης Αρμενάκης)

B εξάμηνο (εαρινό)

- Δημοκρατία και Κοινή Γνώμη (Δημήτρης Χαραλάμπης και Μαρίνα Ρήγου)
- Δημόσια Επικοινωνία και Νέα Μέσα (Ρόη Παναγιωτοπούλου)
- Επιλογή (οι φοιτητές μπορούν να επιλέξουν ένα μάθημα από τις άλλες κατευθύνσεις)

Γ εξάμηνο (χειμερινό)

- Συγγραφή Διπλωματικής Εργασίας

Ποσοτικές Μέθοδοι Έρευνας και Ανάλυσης

Κοινό υποχρεωτικό μάθημα Α΄ χειμερινού εξαμήνου
Κωδικός μαθήματος: 1000, Διδακτικές μονάδες: 10

Διδάσκων: Αντώνης Αρμενάκης	E-mail: Antonis.Armenakis@media.uoa.gr Τηλέφωνο-voice mail: 210 368 9280
------------------------------------	---

Ώρες γραφείου: Τετάρτη 12:30-14:00, Γρυπάρειο, Σοφοκλέους 1, 3ος όροφος, γραφείο 309

Ημέρα και ώρες διδασκαλίας, αίθουσα: Πέμπτη 6-9, Αίθουσα Αγγελουπούλου (Αριστείδου 11 & Σοφοκλέους)

Περιγραφή μαθήματος

Περιεχόμενο μαθήματος

Το συγκεκριμένο μάθημα διδάσκεται και στις πέντε κατευθύνσεις του μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών ως κοινό υποχρεωτικό μάθημα. Αποτελεί συνέχεια των δύο υποχρεωτικών προπτυχιακών μαθημάτων «Μεθοδολογία έρευνας» και «Ποσοτικές μέθοδοι έρευνας». Το περιεχόμενο του μαθήματος συνιστάται από δύο μέρη, ένα θεωρητικό κι ένα εφαρμοσμένο:

1. Στο θεωρητικό μέρος γίνεται μια συνοπτική επανάληψη στη μεθοδολογία έρευνας και περιλαμβάνει τις ακόλουθες θεματικές ενότητες: θεωρητικές επιστημολογικές προσεγγίσεις μεθοδολογίας, δομικά συστατικά στοιχεία έρευνας, κύρια μέσα συλλογής δεδομένων, βασικά στάδια έρευνας, περιγραφή ερευνητικών μεθόδων: σχεδιασμός, πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα κάθε μεθόδου, εφαρμογές στην έρευνα Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης.
2. Το εφαρμοσμένο μέρος αποτελεί εισαγωγή στη χρήση του στατιστικού πακέτου SPSS και περιλαμβάνει τις ακόλουθες θεματικές ενότητες: περιβάλλον SPSS, εισαγωγή στοιχείων, έλεγχος και διόρθωση στοιχείων, επεξεργασία δεδομένων, ανάλυση με μεθόδους περιγραφικής στατιστικής και στατιστικής συμπερασματολογίας εκτίμησης παραμέτρων και ελέγχου υποθέσεων με πραγματικά δεδομένα.

Μαθησιακοί στόχοι

Μετά το πέρας του μαθήματος αναμένεται να έχουν επιτευχθεί οι παρακάτω μαθησιακοί στόχοι. Οι φοιτητές/τριες να έχουν:

- Κατανοήσει τις θεωρητικές προσεγγίσεις, τα χαρακτηριστικά και τις διαφορές ποσοτικών και ποιοτικών μεθόδων έρευνας.
- Αποκτήσει τις βασικές γνώσεις σχετικά με τα απαραίτητα δομικά συστατικά στοιχεία και τα στάδια μιας έρευνας.
- Δημιουργήσει μια συνολική εικόνα των διαφόρων ερευνητικών μεθόδων σχετικά με το σχεδιασμό, τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά τους.
- Αποκτήσει τις απαραίτητες βασικές γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να είναι σε θέση να σχεδιάζουν θεωρητικά και να διεξάγουν πρακτικά μια επιστημονική έρευνα μικρής κλίμακας.

Επίσης, να έχουν μάθει να εφαρμόζουν μεθόδους και τεχνικές στατιστικής επεξεργασίας και ανάλυσης σε ερευνητικά δεδομένα, δηλαδή να:

- Εργάζονται στο περιβάλλον του στατιστικού πακέτου SPSS.
- Εισάγουν, ελέγχουν, διορθώνουν και αποθηκεύουν ερευνητικά δεδομένα σε δομημένα ψηφιακά αρχεία-βάσεις δεδομένων.
- Επεξεργάζονται δεδομένα και να δημιουργούν νέες μεταβλητές, θεματικούς δείκτες κλπ.
- Αναλύουν ερευνητικά δεδομένα με χρήση περιγραφικής στατιστικής και στατιστικής συμπερασματολογίας.
- Ελέγχουν τις υποθέσεις έρευνας με χρήση του στατιστικού πακέτου SPSS.
- Έχουν ενημερωθεί για τις δυνατές εφαρμογές του μαθήματος στην έρευνα Επικοινωνίας και ΜΜΕ, και επιπλέον, να μπορούν να τις συνδυάσουν με άλλα μαθήματα του προγράμματος σπουδών.

Παρεχόμενα διδακτικά βοηθήματα

- Αρμενάκης Α. (1991). Σημειώσεις στατιστικής, Αθήνα: Τμήμα Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- Λογισμικό του στατιστικού πακέτου IBM SPSS Statistics, το οποίο παρέχεται με άδεια από το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Bell J. (1997). Μεθοδολογικός σχεδιασμός παιδαγωγικής και κοινωνικής έρευνας, Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.
- Babbie E. (2011). Εισαγωγή στην κοινωνική έρευνα, Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.

- Γιαλαμάς Β. (2005). Στατιστικές τεχνικές και εφαρμογές στις επιστήμες της αγωγής, Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.
- Γναρδέλλης Χ. (2003). *Εφαρμοσμένη στατιστική*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.
- Γναρδέλλης Χ. (2013). *Ανάλυση δεδομένων με το IBM SPSS statistics 21*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.
- Christensen L. (2007). Η πειραματική μέθοδος στην επιστημονική έρευνα, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.
- Cohen L. & Manion L. (1994). Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας, Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο.
- De Vaus D. (2008). Ανάλυση κοινωνικών δεδομένων: 50 βασικά θέματα, Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα.
- Ιωσηφίδης Θ. (2008). Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες, Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.
- Javeau C. (1996). *Η Έρευνα με ερωτηματολόγιο: το εγχειρίδιο του καλού ερευνητή*, Αθήνα: Εκδόσεις Τυπωθήτω-Γιώργος Δαρδανός.
- Κυριαζή Ν. (2011). Η κοινωνιολογική έρευνα: κριτική επισκόπηση των μεθόδων και των τεχνικών, Αθήνα: Εκδόσεις Πεδίο.
- Παπαγεωργίου Γ. (1998). Μέθοδοι στην κοινωνιολογική έρευνα, Αθήνα: Εκδόσεις Τυπωθήτω-Γιώργος Δαρδανός.
- Robson C. (2010). Η έρευνα του πραγματικού κόσμου: ένα μέσον για κοινωνικούς επιστήμονες και επαγγελματίες ερευνητές, Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.
- Τσάντας Ν., Μουσιάδης Χ., Μπαγιάτης Κ. & Χατζηπαντελής Θ. (1999). Ανάλυση δεδομένων με τη βοήθεια στατιστικών πακέτων, Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Ζήτη.
- Φίλιας Β. (επιμ.) (1996). Εισαγωγή στη μεθοδολογία και τις τεχνικές των κοινωνικών ερευνών, Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.
- Ψαρρού Μ. & Ζαφειρόπουλος Κ. (2001). Επιστημονική έρευνα: θεωρία και εφαρμογές στις κοινωνικές επιστήμες, Αθήνα: Εκδόσεις Τυπωθήτω-Γιώργος Δαρδανός.

Αξιολόγηση μαθήματος

1. Γραπτή ενδιάμεση πρόοδος μετά το τέλος του πρώτου-θεωρητικού μέρους (50%).
2. Γραπτή εργασία και προφορική εξέταση για το δεύτερο-εφαρμοσμένο μέρος στο τέλος του εξαμήνου (50%).

Για επιτυχία στο μάθημα απαιτείται βαθμολογική βάση και στις δύο εξετάσεις.

Πρόγραμμα και περιεχόμενο διαλέξεων μαθήματος

Εβδομάδα	Αντικείμενο
1	Α' θεωρητικό μέρος: Επιστημολογικές θεωρητικές προσεγγίσεις μεθοδολογίας έρευνας Μεταβλητές, είδη μεταβλητών, κλίμακες παρατηρήσεων-μετρήσεων
2	Κλίμακες στάσεων Εγκυρότητα και αξιοπιστία
3	Πληθυσμός, δείγμα Μέθοδοι δειγματοληψίας
4	Μέσα συλλογής δεδομένων Βασικά στάδια έρευνας
5	Μέθοδοι έρευνας: σχεδιασμός, πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα
6	Εξέταση προόδου
7	Β' εφαρμοσμένο μέρος - SPSS: Περιβάλλον και αρχεία SPSS Εισαγωγή και έλεγχος δεδομένων
8	Επεξεργασία δεδομένων, δημιουργία νέων μεταβλητών-δεικτών Επεξεργασία και διαμόρφωση αρχείων αποτελεσμάτων
9	Περιγραφική στατιστική Εκτίμηση παραμέτρων
10	Έλεγχος στατιστικών υποθέσεων Έλεγχος ανεξαρτησίας κατηγορικών-διατεταγμένων μεταβλητών
11	Έλεγχος για σύγκριση δύο ποσοτικών μεταβλητών Έλεγχος για σύγκριση τριών ή περισσότερων ποσοτικών μεταβλητών
12	Συσχέτιση ποσοτικών μεταβλητών Παρουσίαση περαιτέρω τεχνικών ανάλυσης
13	Εφαρμογές στην έρευνα EMME Σύνοψη-επανάληψη

Κυβερνοχώρος και Δημόσια Σφαίρα

(Χειμερινό εξάμηνο)

**Διδάσκουσες: Τσαλίκη Λίζα και
Δέσποινα Χρονάκη**

e-mail: etsaliki@media.uoa.gr
<http://media.uoa.gr/people/tsaliki/>
email: despinachronaki@gmail.com

Ώρες γραφείου: Τσαλίκη: Σοφοκλέους 1, 1ος όροφος, γραφείο 105 (κατόπιν συνεννόησης), Χρονάκη: γραφείο 108

Αίθουσα, ημέρα και ώρες διδασκαλίας: Τετάρτη 3-6 (σεμινάριο) και Τετάρτη 6-9 (μάθημα) (Σοφοκλέους 1, Αίθουσα 304)

Σύντομη Περιγραφή

Στο μάθημα αυτό, θα έχουμε την ευκαιρία να συζητήσουμε αναλυτικά και διεξοδικά μια σειρά από ζητήματα που έχουν απασχολήσει κατά καιρούς τη δημόσια συζήτηση (public debates) και ατζέντα, και την κοινή γνώμη. Πιο συγκεκριμένα, θα έχουμε την ευκαιρία να εξετάσουμε την αμερικάνικη πολιτική σκηνή, τη χρήση των κοινωνικών μέσων, την πορνογραφία, αλλά και τον τρόπο που αναπαρίσταται η εργατική τάξη στα μέσα. Θα μιλήσουμε επίσης για θεωρίες κατανάλωσης μέσα από την προσπάθεια να καταλάβουμε τη δημόσια συζήτηση σχετικά με την σεξουαλικοποίηση των μικρών παιδιών.

Κύριοι στόχοι του μαθήματος

Μέσα από τις δραστηριότητες του μαθήματος αναμένεται ότι οι φοιτήτριες/τες θα:

- αποκτήσουν γνώση σε βάθος για μια σειρά από θέματα που έχουν απασχολήσει κατά καιρούς τη δημόσια συζήτηση και την κοινή γνώμη.
- αναπτύξουν περισσότερο τις ικανότητές τους για κριτική ανάλυση και συζήτηση σχετικά με τις παραπάνω θεματικές ενότητες, έχοντας εξοικειωθεί με την ορολογία και τις διάφορες θεωρίες.
- αναπτύξουν τις ικανότητές τους στη γραπτή και προφορική παρουσίαση ενός επιχειρήματος.
- αποκτήσουν τη θεωρητική κατάρτιση που θα τους επιτρέψει να αναλύουν το μεταβαλλόμενο κοινωνικό περιβάλλον του διαδικτύου.

Βασική βιβλιογραφία

Βιβλιογραφία και αρθρογραφία για τις θεματικές ενότητες του μαθήματος παρατίθεται στην αντίστοιχη ηλεκτρονική σελίδα, στα 'Εγγραφα'.

Αξιολόγηση

Το μάθημα αξιολογείται:

1. από μια εργασία (70% του συνολικού βαθμού, 20+50) η οποία αποτελείται από 2 μέρη και γίνεται ανά ζεύγη.
  - στο α' μέρος, κάνετε την προφορική παρουσίαση της θεματικής που σας έχει ανατεθεί (βλ. παρακάτω) (20% του βαθμού) και
  - στο β' μέρος, παραδίδετε την (ομαδική) γραπτή εργασία (50%), έκτασης 8.000 λέξεων. Σε περίπτωση που υπάρξει δυσκολία συνεργασίας, θα εξεταστεί –κατά περίπτωση– η δυνατότητα εκπόνησης ατομικών εργασιών (6.000 λέξεων).
2. από την εβδομαδιαία παρουσίαση - λεπτομέρειες στην 'εβδομαδιαία παρουσίαση' στις [εργασίες] (20% του βαθμού σας).
3. από την ενεργή συμμετοχή σας στο μάθημα και το μεθοδολογικό σεμινάριο (10%): δλδ, θα συνυπολογίζεται το απόλυτο των παρουσιών σε όλες τις παραδόσεις του μαθήματος και του μεθοδολογικού σεμιναρίου (θα τηρείται παρουσιολόγιο), η συμμετοχή στις συζητήσεις εν ώρα μαθήματος και η προετοιμασία για τις παραδόσεις. Υπενθυμίζεται ότι βάσει του κανονισμού λειτουργίας του ΠΜΣ, οι παρουσίες στις παραδόσεις είναι υποχρεωτικές. Μέγιστος επιτρεπτός αριθμός απουσιών είναι οι 3 (σε σύνολο 13 παραδόσεων).

Για περισσότερα, στις [εργασίες] στην ηλεκτρονική τάξη.

Λεπτομέρειες για το πώς ακριβώς θα προχωρήσετε και θα δουλέψετε τις εργασίες σας θα δοθούν από τη δέσποινα χρονάκη στα σεμινάρια της τρίτης. Σκοπός σας είναι να ξεκινήσετε να δουλεύετε την ομαδική εργασία αμέσως, καθώς είναι ιδιαίτερα χρονοβόρα και πολύπλοκη, συνδυάζοντας και θεωρία και εμπειρική έρευνα.

Τέλος, κατά τη συγγραφή των εργασιών σας, καλείστε να ακολουθήσετε το harvard referencing system. Θα βρείτε σχετικές οδηγίες στο doc 'harvard referencing system' στον φάκελο 'research stuff', στην κατηγορία 'σεμινάριο

μεθοδολογίας' στα [εγγραφα]. Εκμεταλλευτείτε όλο το υποστηρικτικό υλικό που είναι διαθέσιμο.

Θεματικοί άξονες

Παρατίθενται ορισμένοι από τους θεματικούς άξονες που απαρτίζουν ένα μάθημα που ασχολείται με νέα μέσα και τη δημόσια σφαίρα:

- Με ποιόν τρόπο μπορούμε να κατανοήσουμε καλύτερα και να εμβαθύνουμε στη σύγχρονη αμερικάνικη πολιτική σκηνή?
- Ποιά είναι η θέση των γυναικών υποψηφίων στις ΗΠΑ?
- Πώς ερμηνεύεται η γρήγορη ανάπτυξη των κοινωνικών μέσων?
- Ποιά είναι η συζήτηση για τη νεανική πολιτική συμμετοχή?
- Ποιά είναι η συζήτηση για το Brexit στη Βρετανία?
- Ποιά είναι η δημόσια συζήτηση γύρω από τα politics of sexuality και τα politics of consumption, ιδιαίτερα όταν αφορούν παιδιά?

Προϋποθέσεις για την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος

- Η συστηματική παρουσία και συμμετοχή σας στο μάθημα και το σεμινάριο θεωρείται απαραίτητο εργαλείο για την καλύτερη κατανόηση των θεμάτων που θα εξεταστούν και την επιτυχή ολοκλήρωσή του. Προϋπόθεση για να συμμετέχετε είναι η εβδομαδιαία προετοιμασία σας για το μάθημα (δηλαδή, επιλογή άρθρων και ανάλυσή τους για να μπορείτε να λαμβάνετε μέρος σε συζήτηση).
- Για τις εργασίες θα πρέπει να ανατρέξετε επίσης σε συμπληρωματική βιβλιογραφία. Σε όλες τις περιπτώσεις πρέπει να γίνεται σύνθεση των πηγών και όχι αντιγραφή. Η αντιγραφή μέρους της εργασίας τιμωρείται με μηδενισμό της εργασίας. Στις τελικές εργασίες απαγορεύεται η χρήση πηγών, όπως π.χ., η wikipedia ή ηλεκτρονικών και μη εγκυκλοπαιδειών.

Αναλυτικό διάγραμμα περιεχομένου μαθημάτων

Εβδομάδα	Αντικείμενο
1	εισαγωγή στο μάθημα
2	political participation-everyday makers- election 2016
3	american presidential elections - Donald Trump
4	american presidential elections- HRC

5	social media in politics
6	by any media necessary (youth political participation)
7	EU Referendum Analysis 2016, part i
8	EU Referendum Analysis 2016, part i
9	media representations of class
10	politics of sexuality, part i (pornography)
11	politics of sexuality ii [sexualization]
12	media literacies/politics of consumption: the ‘obesity epidemic’
13	προφορική παρουσίαση εργασιών

Ανάλυση ειδήσεων και ενημερωτικών εκπομπών

(Χειμερινό εξάμηνο)

Διδάσκοντες: Πλειός και Πουλακιδάκος	Γιώργος Σταμάτης	e-mail: gplios@media.uoa.gr 2103689444 stamatisp@media.uoa.gr , 210- 3689277
---	-----------------------------------	--

Γραφείο: Σοφοκλέους 1 & Αριστείδου, 1ος όροφος, Αριθμός γραφείου 108

Ώρες γραφείου: (Θα ανακοινωθούν με την έναρξη του μαθήματος)

Αίθουσα, ημέρα και ώρες διδασκαλίας: (Τρίτη 3μμ-6μμ, αίθουσα 111)

Σύντομη Περιγραφή

Η σύγχρονη, υστερο-νεωτερική κοινωνία εκτός άλλων είναι και μια κοινωνία των μέσων επικοινωνίας. Τα μέσα επικοινωνίας αποκτούν κεντρικό ρόλο στην οργάνωση και τη λειτουργία των κοινωνικών συστημάτων και θεσμών, καθώς και στη μεταξύ τους αλληλεπίδραση, όπως και στην αλληλεπίδραση μεταξύ των κοινωνικών δρώντων. Η εξέλιξη αυτή επιτείνεται αφενός από την ανάδυση της «κοινωνίας της πληροφορίας» και ειδικότερα από την εμφάνιση του «πληροφοριακού καπιταλισμού», την παγκοσμιοποίηση, αλλά και από τη γενική κρίση που ξεσπά στα τέλη της προηγούμενης δεκαετίας.

Στο πλαίσιο αυτό, πρωταγωνιστικό ρόλο στο περιεχόμενο των μέσων επικοινωνίας, ιδιαίτερα των διαφόρων κατηγοριών περιεχομένου στο διαδίκτυο, αλλά και δια μέσου αυτών στα -μεσοποιημένα- κοινωνικά συστήματα, αποκτούν τυπικώς τα τεκμηριωτικά (factual) περιεχόμενα. Ιδιαίτερη δε σημασία αποκτούν οι ειδήσεις και οι διάφορες κατηγορίες ενημερωτικών εκπομπών. Ταυτόχρονα διευρύνεται και πολλαπλασιάζεται η μυθοπλαστική (fictional) στρατηγική της εσωτερικής διάρθρωσης των επιμέρους κατηγοριών περιεχομένου, αλλά και μεταξύ τους συνάρθρωσης. Το γεγονός αυτό σε συνάρτηση με άλλες τεχνολογικές και ρηματικές (discursive) μεταβολές συντείνουν στο μετασχηματισμό των τεκμηριωτικών περιεχομένων και την εμφάνιση του καθεστώτος της «ενημέρωσης» στη θέση του καθεστώτος της «δημοσιολογίας».

Στο μάθημα παρουσιάζεται συστηματικά αυτός ο μετασχηματισμός, τα χαρακτηριστικά του καθεστώτος της ενημέρωσης, καθώς και η ανάλυση και κατανόηση των τεκμηριωτικών περιεχομένων όπως διαμορφώνονται στο πλαίσιο του καθεστώτος της ενημέρωσης και των νέων μέσων.

Κατά τη διάρκεια του μαθήματος, οι φοιτητές/τριες θα εμβαθύνουν τις γνώσεις τους αναφορικά με τη διαμόρφωση των ειδησεογραφικών και ενημερωτικών περιεχομένων, τη θεματολογία και την πλαισίωση, τη ρηματική τους διάρθρωση,

τις στρατηγικές κάλυψης (coverage), την αναστοχαστικότητα κ.ά. στα μέσα επικοινωνίας, με ιδιαίτερη έμφαση στα νέα μέσα όπως οι ιστοσελίδες, τα μπλογκς, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Επιπρόσθετα θα εξετασθούν, η σχέση των ειδήσεων και των ενημερωτικών περιεχομένων με τις αλλαγές στη δημόσια σφαίρα, οι κοινωνικές λειτουργίες τους κ.ά.

Στους φοιτητές/ριες θα διανεμηθεί από τον διδάσκοντα φάκελος του μαθήματος σε ηλεκτρονική μορφή.

Κύριοι στόχοι του μαθήματος

Μέσα από τις δραστηριότητες του μαθήματος αναμένεται ότι οι φοιτητές/τριες θα:

- κατανοήσουν το καθεστώς της ενημέρωσης στα τεκμηριωτικά περιεχόμενα των μέσων, με έμφαση στα νέα μέσα.
- αποκτήσουν ένα πλήρες και συστηματικό πλαίσιο γνώσεων σχετικά τη διαμόρφωση, την οργάνωση και τη λειτουργία των ειδησεογραφικών και ενημερωτικών περιεχομένων στα νέα μέσα, καθώς και τη σχέση τους με τα παλιά μέσα.
- αποκτήσουν ένα πλήρες και συστηματικό πλαίσιο γνώσεων αναφορικά με τη θεματολογία, τη ρηματική διάρθρωση και τα χαρακτηριστικά των ειδησεογραφικών και ενημερωτικών περιεχομένων στα νέα μέσα.
- κατανοήσουν την επιρροή των ειδησεογραφικών και ενημερωτικών περιεχομένων των νέων μέσων επί των αλλαγών που συντελούνται στη δημόσια σφαίρα.
- κατανοήσουν τις κοινωνικές λειτουργίες των νέων μέσων και ιδιαίτερα των ενημερωτικών και ειδησεογραφικών τους περιεχομένων, επί των επιμέρους κοινωνικών συστημάτων
- αποκτήσουν απαραίτητες ικανότητες για το σχεδιασμό και την υλοποίηση ερευνών στο πεδίο αυτό.
- κατακτήσουν τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής με συναφές περιεχόμενο, στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό.

Αξιολόγηση

Ως προς την αξιολόγηση για το μάθημα, οι φοιτητές θα πρέπει να εκπονήσουν ανά δυάδες ερευνητική εργασία, με εφαρμογή ποσοτικής έρευνας, έκτασης 8000 λέξεων (+/- 10%) που θα παραδοθεί στο τέλος του εξαμήνου. Στο μέσο του

εξαμήνου οι ομάδες θα πρέπει παραδώσουν για παρατηρήσεις το θεωρητικό πλαίσιο της εν λόγω εργασίας (45-50% της έκτασής της). Εργασίες που δεν θα παραδοθούν στην ενδιάμεση προθεσμία για παρατηρήσεις, θα παραδοθούν απ' ευθείας για αξιολόγηση στο τέλος του εξαμήνου. Η γραπτή εργασία συνεισφέρει με ποσοστό 60% στον τελικό βαθμό του μαθήματος. Στο τέλος του εξαμήνου, σε ειδικό μάθημα, οι γραπτές εργασίες θα παρουσιαστούν σε «πάνελ» υπό τη λογική παρουσίασης σε επιστημονικό συνέδριο. Η παρουσίαση αυτή συνεισφέρει 30% στον τελικό βαθμό του μαθήματος. Επιπλέον, **το απόλυτο των παρουσιών σε όλες τις παραδόσεις** (θα τηρείται παρουσιολόγιο) και η συμμετοχή σε συζητήσεις εν ώρα μαθήματος και στη μελέτη- προετοιμασία για τις παραδόσεις θα συνεισφέρει με ποσοστό μέχρι και 10% στον τελικό βαθμό του μαθήματος. Υπενθυμίζεται ότι βάσει του κανονισμού λειτουργίας του ΠΜΣ, οι παρουσίες στις παραδόσεις είναι υποχρεωτικές. Μέγιστος επιτρεπτός αριθμός απουσιών είναι οι 3 (σε σύνολο 13 παραδόσεων).

Θεματικοί άξονες

- Μεσοποίηση
- Χαρακτηριστικά των ειδήσεων στην κοινωνία της πληροφορίας (ενημερωδιασκέδαση, διεύρυνση της θεματολογίας, πλαισιακός πλουραλισμός, σχολιαστική δημοσιογραφία, αναστοχαστικότητα της ενημέρωσης)
- Προπαγάνδα
- Η ενημέρωση στη μπλογκόσφαιρα
- Μέσα κοινωνικής δικτύωσης και ειδησεογραφία
- Δημόσια σφαίρα και νέα μέσα
- Θεματολογία των ειδήσεων στα νέα μέσα
- Πλαισίωση των ειδήσεων στα νέα μέσα

Αναλυτικό διάγραμμα περιεχομένου μαθήματος

Εβδομάδα	Αντικείμενο
1	Η έννοια της μεσοποίησης και ο διττός της ρόλος στην κοινωνία (mediation- mediatization)
2	Ειδήσεις και ενημέρωση στην κοινωνία της πληροφορίας
3	Η κοινωνιολογική ανάλυση των μέσων ενημέρωσης-

	Μηντιακά συστήματα
4	Οι ειδήσεις στην κοινωνία της ενημέρωσης
5	Η προπαγάνδα στην ενημέρωση
6	Ορισμός της θεματολογίας στα παραδοσιακά και νέα μέσα επικοινωνίας και η σχέση τους με τη δημόσια σφαίρα
7	Η έννοια της πλαισίωσης, τυπολογίες πλαισίωσης, κριτική προσέγγιση των θεωριών πλαισίωσης
8	Ενημερωδιασκέδαση- σχολιαστική δημοσιογραφία
9	Η ενημέρωση στη μπλογκόσφαιρα- Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ως ειδησεογραφικές πηγές
10	Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και η διάδοση των ειδήσεων
11	Παραδοσιακά και νέα μέσα και κοινωνικά κινήματα
12	Ο δημόσιος λόγος περί μετανάστευσης σε παραδοσιακά και νέα μέσα
13	Παρουσιάσεις γραπτών εργασιών (πάνελ)

Βασική βιβλιογραφία

- ◆ Alteide D.L, Snow R.P, (1991), Media Logic, London: Sage.
- ◆ Anderson, L. (2011). “Demystifying the Arab Spring: Parsing the Differences between Tunisia, Egypt, and Libya. Foreign Affairs 2.
- ◆ Anduiza Eva, Cantijoch Marta, Gallego Aina (2009). “Political participation and the internet: a field essay”. Information, Communication and Society, 12(6), 860 – 878.
- ◆ Askitas, N. & Zimmermann, K. F. “Health and well-being in the crisis” Working Paper. Discussion paper series // Forschungsinstitut zur Zukunft der Arbeit, No. 5601, in <http://www.econstor.eu/bitstream/10419/51705/1/665233418.pdf>
- ◆ Aton, C. (2001). Alternative media. London: Sage.

- ◆ Bardoel J., (2002), “The internet, journalism and public communication policies”, στο *International Communication Gazette*, 64(5): 501-511.
- ◆ Bennett, L.W. (1999). *Ειδήσεις: Η πολιτική των ψευδαισθήσεων*. Αθήνα: Δρομέας
- ◆ Bennett, L.W. (2004). “Communicating global activism: strategies strengths and vulnerabilities of networked politics”, στο: Van de Donk, Loader D. Brian, Nixon G. Paul & Rucht Dieter (επιμ.). *Cyberprotest: new media, citizens and social movements*, London: Routledge.
- ◆ Bergfeld, M. (2014). “Beyond the hashtags? The media versus #OccupyGezi”. Στο <http://roarmag.org/2014/01/occupy-gezi-social-media/>
- ◆ Bohdanova, T. (2014). “Unexpected revolution: the role of social media in Ukraine’s Euromaidan uprising”. *European View*, 13(1): 33-142.
- ◆ Cappella, J., & Jamieson, K. (1996). “News frames, political cynicism, and media cynicism”. *Annals of American Academy of Political & Social Science*, 546, 71-84.
- ◆ Castells, M. (2005) *Ο γαλαξίας του διαδικτύου: στοχασμοί για το διαδίκτυο, τις επιχειρήσεις και την κοινωνία*, Αθήνα: Καστανιώτης.
- ◆ Clausen L., (2004), “Localizing the global: ‘domestication’ processes in international news production”, *Media, Culture & Society*, 26(1): 25–44.
- ◆ Couldry, N. & Curran, J. (επιμ.) (2003). *Contesting media power: alternative media in a networked world*. *Critical media studies: institutions, politics, and culture*. Lanham MD, USA: Rowman and Littlefield.

- ◆ D' Angelo, P. (2002). «News Framing as a Multiparadigmatic Research Program: A Response to Entman». *Journal of Communication*. London: Blackwell, 870-888.
- ◆ De Vreese, Cl. (2005). «News framing: Theory and typology». Στο *Information Design Journal + Document Design*, 13(1). Philadelphia: John Benjamin, 51-62.
- ◆ Dearing, J.W. & Rogers E.M. (2005). *Ορίζοντας τα θέματα: τα ΜΜΕ, οι πολιτικοί και το κοινό..* Αθήνα: Παπαζήσης.
- ◆ Downing, J. & Fenton N. (2003). “Counter public spheres and global modernity”. *The Public*, 10(1): 15 –
- ◆ Doyd, D. M. & Ellison, N. B. (2007). “Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship”. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13(1): 210–230.
- ◆ Entman, R.M. (1993). “Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm”. *Journal of Communication*, 43. London: Blackwell, 51-58.
- ◆ Falck, O., Gold, R. & Hebllich S. (2012). “E-lections: Voting behavior and the internet“. Discussion Paper series, Forschungsinstitut zur Zukunft der Arbeit, No. 6545, in <http://www.econstor.eu/bitstream/10419/58586/1/716010089.pdf>
- ◆ Fenton, N. & Barassi, V. (2011). “Alternative Media and Social Networking Sites: The Politics of Individuation and Political Participation”. *The Communication Review*, 14(3): 179-196.
- ◆ Flynn, K. E., Smith, M. A, & Freese J. (2006). “When Do Older Adults Turn to the Internet for Health Information? Findings from the Wisconsin Longitudinal Study”, in <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1525-1497.2006.00622.x/pdf>

- ◆ Fuchs, Ch. (2011). “Web 2.0, Prosumption, and Surveillance”. *Surveillance & Society* 8(3): 288-309. In <http://www.surveillance-and-society.org>
- ◆ Fuchs, Ch. (2010). “Grounding Critical Communication Studies: An Inquiry into The Communication Theory of Karl Marx”. *Journal of Communication Inquiry* 34 (15): 15-41.
- ◆ Fuchs, Ch. (2010). “Labor in Informational Capitalism and on the Internet”. *The Information Society* 26 (3): 179-196.
- ◆ Fuchs, Ch. (2013). “Class and exploitation on the internet”. Trebor Scholz (edited by). *Digital Labor: The Internet as Playground and Factory*. London: Routledge, 211 – 224.
- ◆ Gamson, W.A. & A. Modigliani (1987). “The Changing Culture of Affirmative Action”. *Research in Political Sociology*, 3. Greenwich: JAI, 137-177.
- ◆ Graber, D. (1994). *Media Power in politics*. Washington: CQ Press
- ◆ Hardt. M & Negri, N. (2011). “The Fight for 'Real Democracy' at the Heart of Occupy Wall Street. The Encampment in Lower Manhattan Speaks to a Failure of Representation”. *Foreign Affairs*. In <http://www.foreignaffairs.com/print/98542>
- ◆ Hermida, A. & Thurman, N. (2009). “A Clash of Cultures: the integration of user-generated content within professional journalistic frameworks at British newspaper websites”. *Journalism Practice* 2: 343-356.
- ◆ Hermida, A. (2010). “Twittering the news”. *Journalism Practice*, 4(3): 297-308. Στο [10.1080/17512781003640703](https://doi.org/10.1080/17512781003640703)
- ◆ Iyengar S. (1991). *Is Anyone Responsible?* Chicago: University of Chicago Press.

- ◆ Jacobs, D. (2005). “Internet activism and the Democratic Emergence in US”. *ephemera*, 5(1): 68 – 77.
- ◆ Juris, J. S. (2012). “Reflections on #Occupy Everywhere: Social media, public space, and emerging logics of aggregation”. *American Ethnologist*, 39(2): 259 – 279.
- ◆ Khondker, H. H. (2011). “Role of the New Media in the Arab Spring”. *Globalizations*, 8:5, 675-679. In <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/14747731.2011.621287>
- ◆ Lusoli, W. (2005). “A second-order medium? The Internet as a source of electoral information in 25 European countries”. *Information Polity* 10, 247–265.
- ◆ McCombs, M. (2004). *Setting the agenda: The mass media and public opinion*. Malden, MA: Blackwell.
- ◆ Mehrabi D., Hassa A.M., Shahkat A.M.S. (2009), “News media credibility of the internet and television”, *European Journal of Social Sciences*, 11 (1).
- ◆ Mitu B., Poulakidakos S. (eds.) (2016) “Media Events: A Critical Contemporary Approach”. London, Palgrave Macmillan.
- ◆ Nguyen, A. & Western, M. (2006). “The complementary relationship between the Internet and traditional mass media: The case of online news and information”. *Information Research*, 11(3), 151-183.
- ◆ Papacharissi Z. (2007). “The blogger revolution? Audiences as media producers”, στο Tremayne M. (επιμ.), *Blogging, citizenship, and the future of media*. London: Routledge.

- ◆ Parayil, G. (2005). “The Digital Divide and Increasing Returns: Contradictions of Informational Capitalism”. *The Information Society: An International Journal*, 21(1).
- ◆ Park, N., Kee K.F. & Valenzuela S. (2009). “Being Immersed in Social Networking Environment: Facebook Groups, Uses and Gratifications, and Social Outcomes”. *Cyberpsychology & Behavior*, 12(6), 729 – 733.
- ◆ Pleios G., Poulakidakos S., Kalpaki K., Kappas G., Manatou M.E., Papacharalampous M.E. (2010), “Publicity and private life within the Greek blogosphere et al. (2010), *International Journal of Electronic Governance*, 3(1): 48 – 71.
- ◆ Pleios, G., (2014). “Social media in time of crisis”, in Okay, A. (ed.), *Understanding "communication in the new media era*, Istanbul: The Journalists and Writers Foundation Press.
- ◆ Poster, M. (1990). *The Mode of Information: Poststructuralism and Social Context*. Chicago: Chicago University Press.
- ◆ Price, V. & Tewksbury, D. (1997). “News values and public opinion:A theoretical account of media priming and framing”. In G. A. Barnett, & F. J. Boster (Eds.), *Progress in Communication sciences*. Greenwich, CT: Ablex., pp. 173-212.
- ◆ Reese, S.D. (2007). “The Framing Project: A Bridging Model for Media Research Revisited”. *Journal of Communication*, 57, London: Blackwell, pp. 148–154.
- ◆ Sbirky, C. (2011). “Political power of social media - technology, the public sphere, and political”. *Foreign Affairs* 28.

- ◆ Scheufele D.A. & D. Tewksbury (2007). “Framing, Agenda Setting, and Priming: The Evolution of Three Media Effects Models”. *Journal of Communication*, 57, London: Blackwell, pp. 9–20.
- ◆ Scheufele, D. A. (1999). “Framing as a theory of media effects”. *Journal of Communication*, 49 (1), 103–122.
- ◆ Schiller, D. (1999). *Digital capitalism: Networking the global market system*. Cambridge: MIT Press.
- ◆ Semetko, H.A. & Valkenburg, P.M. (2000). “Framing European Politics: A Content Analysis of Press and Television News”. *Journal of Communication*, 21(4), London: Blackwell, pp. 415-433.
- ◆ Snow, D.A. & Benford, R.D. (2000). “Clarifying the Relationship Between Framing and Ideology in the Study of Social Movements”. *Mobilization: An International Journal*, 5(1): 55-60.
- ◆ Tatarchevskiy, T. (2011). “The ‘popular’ culture of internet activism. *New Media & Society*, 13(2): 297-313.
- ◆ Teo, TH.S., Lym, K G., & Lai R., Y.C. (1999). “Intrinsic and extrinsic motivation in Internet usage”. *Omega*, volume 27 (1), 25 – 37.
- ◆ Terranova, T. (2004). *Network Culture. Politics for the Information Age*. London: Pluto Press.
- ◆ Tsaliki, L. (2012). “The Greek ‘Indignados’: the Aganaktismeni as a case study of the ‘new repertoire of collective action’” *Transmediale Media Art Festival*, Berlin, 31 Jan- 5 Feb 2012. In http://www2.media.uoa.gr/people/tsaliki/wp-content/uploads/2010/07/Tsaliki_The_Greek_Indignados.pdf
- ◆ Van Dijk, J. (1999). *The network society: social aspects of new media*, London: Sage.

- ◆ Webster, F. (1995). *Theories of Information Society*. London: Routledge.
- ◆ Δεμερτζής, Ν. (2002). *Πολιτική Επικοινωνία: Διακινδύνευση, Δημοσιότητα, Διαδίκτυο*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- ◆ Λαμπράκου, Ζ. (2011). *Τα κοινωνικά κινήματα στην εποχή του διαδικτύου. Παραδείγματα συλλογικής δράσης με τη χρήση των νέων μέσων επικοινωνίας. Ελλάδα 2007-2011 (μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία)*. Τμήμα Επικοινωνίας και ΜΜΕ, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- ◆ Παπαθανασόπουλος, Σ. (2011). *Τα μέσα στον 21ο αιώνα (επιμ.)*. Αθήνα: Καστανιώτης.
- ◆ Πλειός, Γ. (2011). *Η κοινωνία της ενημέρωσης. Ειδήσεις και νεωτερικότητα*.
- ◆ Πλειός, Γ. (2013). *Η κρίση και τα ΜΜΕ (Επιμ.)*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- ◆ Πουλακιδάκος Σ. (2014) “Προπαγάνδα και Δημόσιος Λόγος. Η παρουσίαση του Μνημονίου από τα Ελληνικά ΜΜΕ”. Αθήνα: Εκδόσεις DaVinci.
- ◆ Χτούρης Σ. (1997), *Μεταβιομηχανική κοινωνία και η κοινωνία της πληροφορίας. Παγκόσμια δίκτυα: Ο ρόλος τους στη νέα κοινωνική διαφοροποίηση*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Δημόσια επικοινωνία και νέα μέσα

(Εαρινό εξάμηνο 2016 -2017)

Διδάσκοντες: Ρόη Παναγιωτοπούλου
και Νίκος Παπαναστασίου

e-mail: rpanag@media.uoa.gr
papanast@media.uoa.gr

Ώρες γραφείου: (θα ανακοινωθούν)

Αίθουσα, ημέρα και ώρες διδασκαλίας: (βλέπε πρόγραμμα μαθημάτων)

Σύντομη Περιγραφή

Στο μάθημα θα παρουσιαστούν οι βασικές θεωρίες περί κοινής γνώμης, η προέλευση και η δυναμική της έννοιας αυτή, καθώς και οι διαφοροποιήσεις σε σχέση με παρεμφερείς έννοιες (π.χ., προδιάθεση, γνώμη, στερεότυπα, κλπ.). Επίσης θα παρουσιαστούν σύγχρονες προσεγγίσεις που πραγματεύονται συγγενείς όρους όπως της κοινωνικής και πολιτικής νοημοσύνης, της πολιτικής γνώσης και δεξιότητας, της μάθησης, του βαθμού πληροφόρησης των πολιτών και της δυνατότητας ανάκλησης πληροφοριών και συμβάντων. Εν τέλει θα συζητηθεί το πάντα επίκαιρο ερώτημα εάν υπάρχει ή όχι η κοινή γνώμη.

Ειδικότερα θα εξεταστούν οι νέες μορφές επικοινωνίας και επιρροής της κοινής γνώμης όπως εξελίσσονται με τη χρήση των νέων μέσων (διαδίκτυο, κινητή τηλεφωνία, κ.ά.) και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Η πολιτική συμμετοχή των πολιτών, ο πολιτικός διάλογος, αλλά και η διάδοση των πολιτικών θέσεων των κομμάτων υφίστανται σημαντικές αλλαγές που επηρεάζουν την εκφορά του πολιτικού λόγου (π.χ., κομματικά προγράμματα, διαφημίσεις, κλπ.), ενώ οι πολίτες λαμβάνουν ολοένα και περισσότερη προσωποποιημένη ενημέρωση. Στο μάθημα αυτό θα αναλυθούν οι νέες μορφές πολιτικής επικοινωνίας που προήλθαν από τη χρήση των ψηφιακών μέσων ενημέρωσης καθώς και η εφαρμογή τους στις διάφορες προεκλογικές καμπάνιες.

Επίσης, βασικό στοιχείο της διεξαγωγής του σημερινού πολιτικού διαλόγου συνιστά η ανάλυση των τάσεων του εκλογικού σώματος που διαγράφονται από τη διεξαγωγή σειράς δημοσκοπήσεων πριν από κάθε εκλογική αναμέτρηση, καθώς επίσης, και κατά το μεσοδιάστημα ανάμεσα σε δύο εκλογικές αναμετρήσεις. Η χρήση των πολιτικών δημοσκοπήσεων από τα ΜΜΕ αποτελεί ένα προσφιλές, επαναλαμβανόμενο και αποδοτικό «εργαλείο» για να αναζωπυρώνεται διαρκώς το ενδιαφέρον για την πολιτική των πολιτών - του κοινού των ΜΜΕ. Με τον τρόπο

αυτό η γνώση, η εμπειρία και οι διάφορες μορφές πολιτικής συνειδητοποίησης αποκτούν ένα «μεσοποιημένο» χαρακτήρα που είναι αποτέλεσμα των μεταβολών στους όρους συγκρότησης των κοινωνικών νοημάτων, της ιδεολογίας και κατά συνέπεια της κοινωνικής οργάνωσης. Τα ΜΜΕ αναλαμβάνουν πλέον καθοριστικό ρόλο στη συγκρότηση των όρων του διαμεσολαβημένου πολιτικού διαλόγου καθώς και στον επηρεασμό της ψήφου μέσω διαφόρων τρόπων προώθησης των πολιτικών μηνυμάτων και του πολιτικού προσωπικού (π.χ., πολιτικές εκπομπές, εκπομπές διαλόγου, δημοσκοπήσεις, ειδήσεις, διαδικτυακές πλατφόρμες, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, μηνύματα στο twitter, κ.ά.).

Στο εμπειρικό σκέλος του μαθήματος θα παρουσιαστούν τρόποι μέτρησης της κοινής γνώμης (έρευνες, δημοσκοπήσεις, exit polls, ομάδες εστίασης, εστιασμένες συνεντεύξεις, κλπ.) και θα συζητηθεί η σημασία των δημοσκοπήσεων για τη διαμόρφωση και τον επηρεασμό των πολιτικών στάσεων και αντιλήψεων των πολιτών.

Κύριοι στόχοι του μαθήματος

Από ενασχόληση με τη θεματική του μαθήματος αναμένεται ότι οι φοιτητές/τριες θα:

- αποκτήσουν ένα πλήρες, συστηματικό πλαίσιο γνώσεων σχετικά με την έννοια της γνώμης και της κοινής γνώμης, θα εξοικειωθούν με τις έννοιες της δημόσιας σφαίρας – του δημόσιου χώρου και του ρόλου των ΜΜΕ. Επιπλέον, θα κατανοήσουν τη σημασία της έννοιας της κοινής γνώμης στην πολιτική επικοινωνία ώστε να μπορέσουν να την εντάξουν στο ευρύτερο πολιτικό - πολιτισμικό της πλαίσιο.
- εξασκήσουν τις ικανότητές τους για κριτική ανάλυση και συζήτηση σχετικά με τις παραπάνω θεματικές ενότητες, έχοντας εξοικειωθεί με την ορολογία και τις διάφορες θεωρίες, αλλά και τη σχετική επιστημονική βιβλιογραφία. Επίσης θα προβληματισθούν σχετικά με τη λειτουργία των ΜΜΕ ως φορέων διαμεσολάβησης πολιτικών απόψεων και αντιδράσεων του κοινού και θα αναλύσουν τις δυνατότητες χρήσης των νέων ψηφιακών μέσων στην πολιτική επικοινωνία.
- αποκτήσουν απαραίτητες γνώσεις για την αξιολόγηση δημοσκοπήσεων και την ανάλυση των σχετικών τάσεων.
- αναπτύξουν τις ικανότητές τους στη γραπτή και προφορική παρουσίαση επιστημονικών επιχειρημάτων.
- αποκτήσουν τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό στο γνωστικό πεδίο της πολιτικής επικοινωνίας.

Βασική βιβλιογραφία

Ως ενδεικτική βιβλιογραφία για την εξοικείωση με τη θεματική αναφέρονται οι ακόλουθοι τίτλοι:

- Βερναρδάκης Χ. (επιμ.). *Η κοινή γνώμη στην Ελλάδα 1999-2000*, Αθήνα: Νέα Σύνορα - Λιβάνης και ομοίως, 2002, 2003, Αθήνα: Σαββάλας 2004, 2007.
- Bourdieu, P. (1990). «Η κοινή γνώμη δεν υπάρχει», στο: *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών* τεύχος 77, σ. 3-14.
- Boy D. & Chiche J. (1999). «Η ποιότητα των ερευνών πρόθεσης ψήφου: η περίπτωση των δημοτικών εκλογών 1998», στο: Χ. Βερναρδάκης (επιμ.), *Η κοινή γνώμη στην Ελλάδα. Έρευνες – δημοσκοπήσεις 1999- 2000*, Αθήνα: Νέα Σύνορα – Λιβάνης, σ. 355-382.
- Champagne, P. (2004). *Η κατασκευή της κοινής γνώμης*, Αθήνα: Πατάκης.
- Coursaris C. K. & S. Papagiannidis (2009). «Online political marketing in Greece: An evaluation of the 2007 elections and two case studies», στο *Computers in Human Behavior*, 25, σ. 853-861.
- Dearing, J. & E. Rogers (2005), *Ορίζοντας τα Θέματα*, Αθήνα: Παπαζήσης.
- Δεμερτζής, Ν. (2002). *Η πολιτική επικοινωνία στην Ελλάδα*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Δεμερτζής, Ν. (2002). *Πολιτική Επικοινωνία: Διακινδύνευση, Δημοσιότητα, Διαδίκτυο*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Δεμερτζής, Ν. και Καφετζής, Π. (1996). “Πολιτικός Κυνισμός, Πολιτική Αλλοτρίωση και ΜΜΕ: Η Περίπτωση της Τρίτης Ελληνικής Δημοκρατίας”, στο: Λυριντζής, Χρ., Νικολακόπουλος, Η., Σωτηρόπουλος, Δ. (επιμ.), *Κοινωνία και Πολιτική: Όψεις της Γ' Ελληνικής Δημοκρατίας 1974-1994*, Αθήνα: Θεμέλιο, σ. 174-245.
- Δεμερτζής, Ν. (1989). *Κουλτούρα, Νεωτερικότητα, Πολιτική Κουλτούρα*, Αθήνα: Παπαζήσης.
- Dowse, R. & J. Hughes (1986). *Political Sociology*, New York: John Wiley.
- Gerstle J. (1999). *Η πολιτική επικοινωνία*, σειρά: que sais-je?, Αθήνα: το Ποντίκι.
- Kavanagh, D. (1991). *Πολιτική Κουλτούρα*, Αθήνα: Παπαζήσης.
- Lewis, J. (2001). *Constructing Public Opinion*, New York: Columbia University Press.
- Lippmann, W. (1988). *Κοινή Γνώμη*, Αθήνα: Κάλβος.
- McNair B. (1998). *Εισαγωγή στην πολιτική επικοινωνία*, Αθήνα: Κατάρτι.
- ΜακΚομπς – Εϊνσίντελ - Ουίβερ (1996). *Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και η διαμόρφωση της κοινής γνώμης*, Αθήνα: Καστανιώτης, σ. 17-26.
- Μαυρής Γ. (2000). «Δημοσκοπήσεις και δημοκρατία στην Ελλάδα», στο: Χρ. Βερναρδάκης (επιμ.), *Η κοινή γνώμη στην Ελλάδα. Έρευνες - Δημοσκοπήσεις 1999-2000*, Ινστιτούτο V-PRC, Αθήνα: Νέα Σύνορα – Λιβάνης, σ. 125-154.

- Μαυρής Γ. & Γ. Συμεωνίδης (2005). «Βουλευτικές εκλογές 2004: Πρόβλεψη του εκλογικού αποτελέσματος και επίδραση της προεκλογικής περιόδου», στο: Χ. Βερναρδάκης (επιμ.), *Η κοινή γνώμη στην Ελλάδα. Έρευνες – δημοσκοπήσεις 2004*, Αθήνα: Σαββάλας, σ. 17-56.
- Mayhew L. H. (1997). *The New Public. Professional Communication and the Means of Social Influence*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Μενδρινού Μ. (2002). «Η κοινή γνώμη στην Ελλάδα. Συμπτώματα δυσαρέσκειας», στο: Βερναρδάκης, Χ. (επιμ.), *Η κοινή γνώμη στην Ελλάδα 2002*. Αθήνα: Λιβάνης, σ. 35-60.
- Meyrowitz, J. (1985). *No Sense of Place. The Impact of Electronic Media on Social Behavior*, Oxford: Oxford University Press.
- Νικολακόπουλος Η. (1995). «Οι πολιτικές δημοσκοπήσεις στην Ελλάδα: κριτήρια αξιολόγησης και απαιτούμενες θεσμικές ρυθμίσεις», στο: *Κοινοβουλευτική Επιθεώρηση*, τεύχος 21-22, σ. 28-34.
- Noelle-Neumann E. (1991 [1980]). *The Spiral of Silence. Public Opinion – our Social Skin*, 2nd edition, Chicago: The University of Chicago Press.
- Noelle-Neumann E. (1998). «Κοινή γνώμη», στο: Ρ. Παναγιωτοπούλου, Π. Ρηγοπούλου, Μ. Ρήγου, Σ. Νοτάρης (επιμ.), *Η 'κατασκευή' της πραγματικότητας και τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης*, Αθήνα: Αλεξάνδρεια, σ. 88-104.
- Norris P., J. Curtice, D. Sanders, M. Scammell and H. Semetko (1999). *On Message, Communicating the Campaign*, London: Sage.
- Πλειός, Γ. & Παπαθανασόπουλος, Σ. (2008). «Η προβολή των πολιτικών θεσμών από τις τηλεοπτικές ειδήσεις», στο: *Ζητήματα Επικοινωνίας*, τεύχος 7, σ. 55-78.
- Πλειός, Γ. (2006). «Η ενημέρωση στις τηλεοπτικές ειδήσεις. Η περίπτωση της προεκλογικής περιόδου των εθνικών εκλογών 2004», στο: Καϊτατζή Σ., Μπαλτζής Α. (επιμ.) *Καινοτομίες και προκλήσεις στα ευρωπαϊκά ΜΜΕ*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press, σ. 235-260.
- Price V. (1992). *Κοινή γνώμη*, Αθήνα: Οδυσσέας.
- Rice R. & C. K. Atkin (eds) (1989). *Public Communication Campaigns*, 2nd edition, London: Sage.
- Shanahan, J. & Morgan M. (2006). *Η τηλεόραση, η πραγματικότητα και το κοινό*. Αθήνα: Πολύτροπον.
- Σταυρίδου Α. (2002). «Η σημασία της ποιοτικής έρευνας στο γενικό σχεδιασμό δημοσκοπήσεων – ερευνών πολιτικού και κοινωνικού περιεχομένου», στο: Χ. Βερναρδάκης (επιμ.), *Η κοινή γνώμη στην Ελλάδα. Έρευνες – δημοσκοπήσεις 2002*, Αθήνα: Νέα Σύνορα – Λιβάνης, σ. 289-316.
- Zaller J. R. (2006 [1992]). *The Nature and Origins of Mass Opinion*, 13th edition, Cambridge: Cambridge University Press.

Αξιολόγηση

Οι συμμετέχοντες θα πρέπει να εκπληρώσουν επιτυχώς όλες τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- Εκπονήσουν ατομική γραπτή εργασία σχετικά με ένα από τα θέματα που εξετάζονται στο μάθημα που να μην ξεπερνά τις 4000 λέξεις. Η εργασία αποτελεί το 60% του τελικού βαθμού.
- Τηρήσουν πρωτόκολλο συζήτησης ενός μαθήματος και να το καταθέσουν γραπτώς στην επόμενη συνάντηση από τη συνεδρία την οποία κατέγραψαν (15% του βαθμού).
- Διευθύνουν επιτυχώς μία συνεδρία του μαθήματος (5% του βαθμού).
- Συμμετάσχουν στην προφορική εξέταση στο τέλος του εξαμήνου, η οποία θα αφορά τη θεματική της γραπτής εργασίας, καθώς και τη διδαχθείσα ύλη (20% του βαθμού).

Επιλογή θεμάτων: Θα πρέπει να επιλέξετε μια από τις θεματικές 2-10 (βλέπε αναλυτικό διάγραμμα του μαθήματος). Υπάρχει η δυνατότητα διεύρυνσης – σχετικής τροποποίησης της θεματικής ύστερα από συνεννόηση με τη διδάσκουσα.

Σημείωση: Οι εργασίες παραδίδονται στην τελευταία συνεδρία του μαθήματος (γύρω στα τέλη Ιανουαρίου). Όποια εργασία δεν παραδοθεί εγκαίρως, θα μετατεθεί αυτόματα για την περίοδο του Ιουνίου, και θα χρεωθεί μείον μία μονάδα.

Προϋποθέσεις για την επιτυχή παρακολούθηση του μαθήματος

- Η παρακολούθηση των μαθημάτων του ΠΜΣ είναι υποχρεωτική. Συνεπώς, η συστηματική παρουσία και συμμετοχή σας στο μάθημα θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση για την καλύτερη κατανόηση των θεμάτων που θα εξεταστούν και την επιτυχή ολοκλήρωσή του. Είναι προφανές ότι η εβδομαδιαία προετοιμασία σας για το μάθημα (επιλογή - ανάγνωση άρθρων και ανάλυσή τους για να μπορείτε να λαμβάνετε μέρος σε συζήτηση) θεωρείται απαραίτητη.
- Αναφορικά με τις εργασίες θα πρέπει επιπλέον να ανατρέξετε σε συμπληρωματική βιβλιογραφία. Σε όλες τις περιπτώσεις πρέπει να γίνεται σύνθεση των πηγών και όχι αντιγραφή. Η αντιγραφή μέρους της εργασίας τιμωρείται με μηδενισμό της. Στις τελικές εργασίες δεν ενδείκνυται η χρήση πηγών, όπως π.χ., wikipedia ή ηλεκτρονικών και μη εγκυκλοπαιδειών, εκτός

και εάν αναφέρονται σε νέα τεχνολογικά επιτεύγματα που δεν έχουν ακόμα αναλυθεί επαρκώς σε άλλες επιστημονικές πηγές.

- Στο αντίστοιχο μάθημα στην η-τάξη (e-class) έχουν αναρτηθεί πολλά επιστημονικά άρθρα, κείμενα, δημοσκοπήσεις, στατιστικά δεδομένα και γενικώς υλικό τεκμηρίωσης για να βοηθηθείτε στο ξεκίνημα αναζήτησης βιβλιογραφίας. Οι ανακοινώσεις και η εν γένει ενημέρωση διεξάγονται μέσω της η-τάξης, την οποία παρακαλώ να παρακολουθείτε και να συμβουλευέστε.

Θεματικοί άξονες

- Η προπαγάνδα του Α' Παγκοσμίου Πολέμου και οι απαρχές της πολιτικής επικοινωνίας (Οι πρώτοι θεωρητικοί: Gustave LeBon, Graham Wallas, Harold Lasswell, Ralph Casey, Edward Bernays)
- Θεωρίες προπαγάνδας και πειθούς («επικοινωνία», «δημόσιες σχέσεις», προπαγάνδα «φρικαλεοτήτων», λευκή, φαιά και μαύρη προπαγάνδα, διαφορά προπαγάνδας και αγκιτάτσια, «ολική» προπαγάνδα
- Θεωρίες κοινής γνώμης, πολιτικής κουλτούρας και δημόσιας σφαίρας (Rousseau, Lippmann, Dewey, Blumer, Noelle-Neumann, Bourdieu, Champagne, ερμηνευτικά μοντέλα, κ.ά.)
- Δημοσκοπήσεις και πολιτική συμπεριφορά, νέα μέσα και χρήση τους στην πολιτική επικοινωνία
- Μεθοδολογικά ζητήματα των ερευνών γνώμης, στάσεων και αντιλήψεων, καθώς και των δημοσκοπήσεων
- Πολιτική «ανάγνωση» και αξιοποίηση των αποτελεσμάτων, συγκρίσεις αποτελεσμάτων εκλογικών δημοσκοπήσεων
- Ο ρόλος των ΜΜΕ (παλαιών και νέων) στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης
- Επικοινωνιακή χρήση των δημοσκοπήσεων από τα διάφορα ΜΜΕ.

Αναλυτικό διάγραμμα περιεχομένου μαθήματος

Εβδομάδα	Αντικείμενο
1	Εισαγωγή στη θεματική της κοινής γνώμης – πολιτικής κουλτούρας Δημόσια σφαίρα- δημόσιος χώρος: θεωρήσεις
2	Θεωρίες και μορφές προπαγάνδας και πειθούς από τον ΠΠΑ, και οι απαρχές της πολιτικής επικοινωνίας
3	Προπαγάνδα και ΠΠΑ, οι απαρχές της πολιτικής επικοινωνίας
4	Κοινή γνώμη I: Κλασικές προσεγγίσεις (Rousseau, Lippmann, Dewey, Blumer, κ.ά.)
5	Κοινή γνώμη II: Σύγχρονες προσεγγίσεις (Noelle-Neumann, Bourdieu,

	Champagne, ερμηνευτικά μοντέλα, κ.ά.)
6	Προδιάθεση, γνώμη, στερεότυπα, πολιτική γνώση - διαμόρφωση απόψεων, βαθμός πληροφόρησης πολιτών, δυνατότητα ανάκλησης πληροφοριών και συμβάντων, κομματική επιλογή
7	Νέα Μέσα I: Μέσα κοινωνικής δικτύωσης και πολιτική επικοινωνία (διαδραστικότητα, blogs, πλατφόρμες, κλπ.)
8	Νέα Μέσα II: Στρατηγικές πολιτικής επικοινωνίας (προεκλογικές εκστρατείες)
9	Δημοσκοπήσεις – έρευνες αγοράς, σχέσεις με ΜΜΕ. Μεθοδολογία δημοσκοπήσεων (έρευνες, δημοσκοπήσεις, exit polls, τυποποιημένα ερωτηματολόγια, ομάδες εστίασης, εστιασμένες συνεντεύξεις, κλπ.)
10	Ανάλυση αποτελεσμάτων των πολιτικών στάσεων και αντιλήψεων των πολιτών – δυνατότητες και περιορισμοί (βουλευτικές εκλογές Μάϊος – Ιούνιος 2012)
11	Ανάλυση αποτελεσμάτων των πολιτικών στάσεων και αντιλήψεων των πολιτών – δυνατότητες και περιορισμοί (Ευρωεκλογές 2014, εκλογές Τοπικής Αυτοδιοίκησης 2014)
12	Σύνοψη της θεματικής

Δημοκρατία και Κοινή Γνώμη

(Εαρινό εξάμηνο)

**Διδάσκων: Δημήτρης Χαραλάμπης
και Μαρίνα Ρήγου**

e-mail: dcharal@media.uoa.gr

Ώρες γραφείου: (γραφείο 106) (θα ανακοινωθούν το εαρινό εξάμηνο)

Αίθουσα, ημέρα και ώρες διδασκαλίας: (θα ανακοινωθούν το εαρινό εξάμηνο)

Σύντομη Περιγραφή

Στην ιστορική της πορεία η φιλελεύθερη δημοκρατία έχει άρρηκτα συσχετιστεί με την κοινή γνώμη. Η έννοια της κοινής γνώμης ταυτίζεται από πολλούς θεωρητικούς με το αντιπροσωπευτικό δημοκρατικό σύστημα, αφού η καθολική ψηφοφορία και η ελευθερία της έκφρασης αποτελούν προϋπόθεση της ανάδειξης αυτής της έννοιας. Η κοινή γνώμη και οι εκφάνσεις της εκλαμβάνονται ως μέτρο λογοδοσίας και δημοκρατικής νομιμοποίησης των φορέων της οργανωμένης πολιτικής εξουσίας. Τούτων δοθέντων, εγείρεται σειρά ερωτημάτων ως προς τη φύση και το περιεχόμενο τόσο της δημοκρατίας όσο και της κοινής γνώμης, αλλά και γύρω από τις ιδεολογικές συνδηλώσεις και τα προβλήματα μέτρησης της κοινής γνώμης. Το μάθημα στηρίζεται στη γενικότερη θεωρητική προσέγγιση του αντικειμένου, αλλά και σε πιο εξειδικευμένες θεωρητικές και ερευνητικές περιοχές της διεθνούς βιβλιογραφίας. Επιπλέον και μέσω συγκεκριμένων ιστορικών και σύγχρονων παραδειγμάτων εξετάζονται οι διαδικασίες σχηματισμού και συγκρότησης της κοινής γνώμης.

Μαθησιακοί στόχοι

Με το πέρας του μαθήματος οι φοιτητές/τριες αναμένεται να:

- κατανοήσουν τη σχέση πολιτικού, πολιτικής και δημοκρατίας
- κατανοήσουν τη σχέση τυπικής και ουσιαστικής δημοκρατίας
- κατανοήσουν τις έννοιες της δημοκρατίας και της κοινής γνώμης

- εξοικειωθούν με διαφορετικές σύγχρονες επιστημονικές θεωρήσεις και εννοιολογικά εργαλεία ανάλυσης της γνώμης σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο
- αναπτύξουν ικανότητες κριτικής παρατήρησης και ανάλυσης της λειτουργίας που επιτελούν οι δημοσκοπήσεις στο πολιτικό σύστημα και στις διαδικασίες λήψης απόφασης
- κατανοήσουν τη σημασία των μεθοδολογικών πρωτοκόλλων στην ανάλυση της κοινής γνώμης
- αναπτύξουν τις ικανότητές τους στη γραπτή και προφορική παρουσίαση ενός επιχειρήματος
- κατακτήσουν τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό

Θεματικοί άξονες

- Η έννοια της νεωτερικότητας και η διαδικασία καθιέρωσης της καθολικής ψηφοφορίας
- Η έννοια του πολιτικού και της πολιτικής
- Ατομικές και πολιτικές ελευθερίες (ελευθερία «από», ελευθερία «για»)
- Η ελευθερία της έκφρασης
- Θεωρίες, Μοντέλα και Τύποι Δημοκρατίας, κοινή γνώμη και ΜΜΕ
- Βασικές έννοιες στη σύγχρονη θεωρία και έρευνα γνώμης και κοινής γνώμης
- Επιστημολογικά και μεθοδολογικά ζητήματα
- Κοινωνική πραγματικότητα – κοινωνική κατασκευή της πραγματικότητας – συμβολική βία – επιστημονική (οικονομική) αυθεντία, φόβος και άρνηση εναλλακτικών λύσεων
- Σταθερότητα και διακύμανση γνώμης και η συνέπειές της στη δημοκρατία
- Αξίες, γνώμες, πολιτικές προτιμήσεις και δημοκρατία
- Ενδεικτικά παραδείγματα διαμόρφωσης της κοινής γνώμης. Παραδοξότητες και ανορθολογικές ερμηνείες. Η δημόσια χρήση του ορθού λόγου. Ιδιομορφίες της διαδικασίας διαμόρφωσης της κοινής γνώμης.

Βιβλιογραφία

- Bourdieu, P. (1990). «Η κοινή γνώμη δεν υπάρχει», στο: Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών τεύχος 77, σ. 3-14.

- Champagne, P. (2004). Η κατασκευή της κοινής γνώμης, Αθήνα: Πατάκης.
- Crouch, Colin (2011): The Strange Non-Death of Neoliberalism, Cambridge, Polity Press
- Ferguson, Niall (2011): Civilization. The West and the Rest, London, Allen Lane
- Frank Thomas, Pity the Billionaire, Harvill Secker, London 2012
- Noelle-Neumann E. (1991 [1980]). The Spiral of Silence. Public Opinion – our Social Skin, 2nd edition, Chicago: The University of Chicago Press.
- Price V. (1992). Κοινή γνώμη, Αθήνα: Οδυσσέας.
- Rajan, G. Raghuram (2010): Fault Lines, Princeton and Oxford, Princeton University Press
- Rorty, Richard (1998): Achieving Our Country. Leftist Thought in Twentieth Century America, Cambridge Massachusetts, Harvard University Press.
- Rosanvallon, Pierre (1992): Le sacre du citoyen. Histoire du suffrage universelle en France, Paris, Gallimard.
- Shiller, J. Robert (2008): The Subprime Solution, Princeton and Oxford, Princeton University Press
- Skocpol Theda, Obama and America’s Political Future, Harvard University Press, Cambridge Massattusets, London 2012
- Sternhell, Zeev (2009): Ο αντι-διαφωτισμός, Αθήνα, Πόλις
- Stiglitz, Joseph (2010): Freefall America. Free Markets and the Sinking of the World Economy, New York, Norton and Company
- Vogl, Joseph (2010): Das Gespenst des Kapitals, Zürich, diaphanes
- Winkler, Heinrich August (2009): Geschichte des Westens, Bd.I., München, Beck
- Βερναρδάκης Χ. (επιμ.). Η κοινή γνώμη στην Ελλάδα 1999-2000, Αθήνα: Νέα Σύνορα – Λιβάνης και ομοίως, 2002, 2003, Αθήνα: Σαββάλας 2004, 2007.
- Βερναρδάκης, Νίκος (2006): Οικονομική της τεχνολογίας, Τόμος Α’, Αθήνα, Τυπωθήτω- Δαρδανός
- Δεμερτζής, Ν. και Καφετζής, Π. (1996). “Πολιτικός Κυνισμός, Πολιτική Αλλοτρίωση και ΜΜΕ: Η Περίπτωση της Τρίτης Ελληνικής Δημοκρατίας”, στο: Λυριντζής, Χρ., Νικολακόπουλος, Η., Σωτηρόπουλος, Δ. (επιμ.), Κοινωνία και Πολιτική: Όψεις της Γ’ Ελληνικής Δημοκρατίας 1974-1994, Αθήνα: Θεμέλιο, σ. 174-245.
- Κοντιάδης, Σπυρόπουλος, Τσουκαλάς (επιμ.): «Δημοκρατία, σύνταγμα, Ευρώπη την εποχή της κρίσης», Αθήνα, Σαββάλας 2012

- Τσουκαλάς, Κωνσταντίνος (1991): Είδωλα πολιτισμού. Ελευθερία, ισότητα και αδελφότητα στη σύγχρονη πολιτεία, Αθήνα, Θεμέλιο.
- Χαραλάμπης, Δημήτρης (1998): «Δημοκρατία και παγκοσμιοποίηση. Πραγματική αφαίρεση και ορθός λόγος. Η έννοια του ανρθώπου στη νεωτερικότητα», Αθήνα: Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα/Εξάντα
- Χαραλάμπης, Δημήτρης (2010): “Η συγκρότηση του πολιτικού ως τέλος, αλλά όχι ως έσχατον του κανονιστικού εγχειρήματος της νεωτερικότητας”, στο: Ι. Στράγγας, Χαρ. Παπαχαραλάμπους: Σκοπός, τελεολογία και δίκαιο. Αθήνα-Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις Σάκκουλα, Baden-Baden, Nomos Verlag, Paris, L’ Harmattan σελ. 297-341
- Χαραλάμπης, Δημήτρης (2012): “Οι έννοιες του αγαθού και του συμφέροντος στην κανονιστική πολιτική θεωρία και οι επιπτώσεις της απορρύθμισης”, στο: Ι. Στράγγας, Χαρ. Παπαχαραλάμπους: Αγαθό, συμφέρον και δίκαιο, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις Σάκκουλας, Baden-Baden, Nomos Verlag, Paris, L’ Harmattan

Συμβόλαιο μαθήματος

- Πρέπει να θεωρείται δεδομένο ότι η μάθηση είναι μια συλλογική και ενεργητική διαδικασία. Συνεπώς, αναμένεται από τους συμμετέχοντες πρωτοβουλία και ενεργητική συμμετοχή για την κατανόηση των εννοιών και θεματικών των μαθήματος, το οποίο θα έχει, κατά κύριο λόγο, σεμιναριακή μορφή.
- Συνιστάται η ανελλιπής παρακολούθηση των παραδόσεων για την καλύτερη αφομοίωση του αντικειμένου και συμμετοχή στο μάθημα. Απουσίες χωρίς σοβαρή γραπτή δικαιολογία θα συνεπάγονται μείωση του τελικού βαθμού.
- Για κάθε εργασία ορίζεται από τον διδάσκοντα ένας φοιτητής /τρια στο ρόλο του σχολιαστή (opponent). Ο συγκεκριμένος φοιτητής / φοιτήτρια μελετά την εργασία με κριτική σκοπιά και υποχρεούται να υποβάλει ερωτήσεις κατά τη διάρκεια της παρουσίας της. Υποχρεούται επίσης να ετοιμάσει μια σύντομη αναφορά (όχι πάνω από 2 σελίδες) στις οποίες να παρουσιάζει με τεκμηριωμένο τρόπο τα σχόλια και τις παρατηρήσεις του/της.

Προϋποθέσεις για την επιτυχή παρακολούθηση του μαθήματος

- Εκπόνηση ατομικής γραπτής εργασίας που η έκτασή της θα κυμαίνεται μεταξύ 5000 και 6000 λέξεων.
- Παρουσίαση της εργασίας
- Σχολιασμός μίας εργασίας
- Προϋπόθεση επιτυχίας είναι η εβδομαδιαία προετοιμασία για το μάθημα ώστε είστε σε θέση να συμμετέχετε ενεργώς.
- Για τις εργασίες θα πρέπει να ανατρέξετε και σε συμπληρωματική βιβλιογραφία. Σε όλες τις περιπτώσεις πρέπει να γίνεται σύνθεση των πηγών και όχι αντιγραφή. Η αντιγραφή μέρους της εργασίας απαγορεύεται και τιμωρείται με μηδενισμό. Η πηγή οποιασδήποτε πληροφορίας πρέπει να αναφέρεται βάσει του προτύπου APA (<http://www.apa.org>, <http://owl.english.purdue.edu/owl/resource/560/01/>). Απαγορεύεται η χρήση πηγών, όπως π.χ., wikipedia ή ηλεκτρονικών και μη εγκυκλοπαιδειών.

Αξιολόγηση

Η τελική βαθμολογία διαμορφώνεται από τους παρακάτω συντελεστές:

- Συγγραφή εργασίας και παρουσίασή της 70%
- Σχολιασμός άλλης εργασίας 20%
- Ενεργός συμμετοχή 10%

Σημείωση: Οι εργασίες θα παραδοθούν σε ορισμένη ημερομηνία, περί τα τέλη Μαΐου. Όποια εργασία δεν παραδοθεί εγκαίρως, θα μετατεθεί αυτόματα για την περίοδο του Σεπτεμβρίου.